Aktievinstutredningens förslag

Av kammarrättsrådet C. O. Sandström

Lördagen den 2 maj 1964 kunde i Dagens Nyheter läsas, att inte sedan Kubakrisen i oktober 1962 kurserna på Stockholmsbörsen fallit så starkt på en dag som på måndagen (den 27 april), då kursnivån sänktes med 2,43 procent mot 3,02 procent den 23 oktober 1962. Anledningen till detta starka kursfall var enligt tidningen meddelandet att finansministern tillsatt en utredning[1] i syfte att omarbeta realisationsvinstbeskattningen. Det var närmare bestämt beskattningen av aktievinsterna som åsyftades. Emellertid framgick av samma tidningsredogörelse att en kraftig återhämtning redan samma vecka följde på det våldsamma kursfallet. Under den tid som därefter förflutit till dess att utredningens betänkande — SOU 1965:72 — den 18 december 1965 avlämnades till finansministern har aktiekurserna fluktuerat uppåt och nedåt av skilda orsaker. Även om en viss reaktion kunde förmärkas på börsnoteringarna närmast efter betänkandets avlämnande, återstår att se i vad mån kurserna kommer att påverkas av aktievinstbeskattningens slutliga utformning efter riksdagsbehandlingen under nästa vår.

Den följande sammanfattningen av utredningens förslag återger i huvudsak den sammanfattning som lämnats i betänkandet och innefattar även några av de viktigaste punkterna i direktiven.

Utredningsdirektiven

I direktiven framhölls den kraftiga och på det hela taget oavbrutna kursuppgång som under de senaste trettio åren kännetecknat den svenska aktiemarknaden på fondbörsen. Denna uppgång har varit betydligt större än vad den allmänna prisutvecklingen utvisar. Sålunda hade under efterkrigstiden fram till utgången av år 1963 börskurserna på svenska aktier stigit med i genomsnitt ca 230 %, medan konsumentpriserna under samma tid indexmässigt ökat med ca 95 %. Uppgången i aktiekurserna hade alltså endast till en mindre del motsvarats av förändringarna i penningvärdet. Å andra sidan hade industriarbetarlönerna under efterkrigstiden stigit med 310 %. Därmed hade placering i börsnoterade aktier för såväl enskilda som företag kommit att framstå såsom en på längre sikt ändamålsenlig form inte blott för att bevara ett kapitals realvärde utan även för att erhålla en ofta betydande kapitalökning därutöver.

I direktiven har den nämnda kursuppgången satts i visst samband med nu gällande bestämmelser angående beskattningen av kapitalvinster. Det hävdas nämligen där, att dessa regler i fråga om aktier bidragit till att förstärka tendenserna till kursstegring genom att öka ef-

[1] Ledamöter i utredningen har varit hovrättspresidenten N. Erik Åqvist, ordförande, samt byråchefen Hans R. Fridolin och kammarrättsrådet C. O. Sandström. Vidare har börschefen Stig Algott anlitats såsom börsteknisk expert och kanslirådet Bertil Edlund såsom statistisk expert.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:15:33

terfrågan. Särskilt betydelsefull har härvid ansetts vara den frihet från realisationsvinstskatt som beträfande lös egendom nu inträder efter en jämförelsevis så kort tid som fem år. Tendensen till kursuppgången underblåses samtidigt av att femårsgränsen helt naturligt leder till en obenägenhet att avyttra aktier före femårsperiodens utgång liksom att göra omplaceringar, sedan skattefrihet väl inträtt. Detta är ägnat att minska utbudet av förefintliga aktier.

I direktiven har uppmärksamheten riktats på att den betydande uppgången av aktievärdena inneburit, att aktier under efterkrigstiden givit en i förhållande till andra finansiella placeringar mycket god effektiv avkastning, d. v. s. om man även inräknar värdestegringen. Härvid har påpekats att — beroende på hur den effektiva avkastningen på aktieinnehavet fördelas mellan skattepliktig utdelning och värdestegring — en större eller mindre del av denna avkastning inte blir inkomstbeskattad. Vid finansiella placeringar av annan typ, t. ex. i obligationer, blir däremot i allmänhet hela avkastningen inkomstbeskattad.

Det är mot bakgrund av dessa omständigheter som enligt utredningsdirektiven behov ansetts föreligga av en översyn och omprövning av de gällande reglerna rörande beskattning av värdestegringsvinster på aktier. Det är också mot den bakgrunden utredningen haft att beakta vissa i direktiven angivna önskemål beträffande de nya reglernas utformning. Enligt dessa önskemål skulle således de nya reglerna ha till syfte bl. a. att — inom ramen för en skälig beskattning av aktievinsterna även vid längre tids innehav än som gäller enligt nuvarande regler — dämpa tendenserna till kursöverdrifter samt öka rörligheten på aktiemarknaden utan att korttidsspekulationen uppmuntras.

Utredningens förslag

I stora drag innebär förslaget — bortsett från bestämmelserna om ikraftträdandet och om övergången till det nya systemet — att den nuvarande realisationsvinstbeskattningen vid avyttring av lös egendom inom mindre än fem år skall i fråga om aktier och därmed jämförliga värdepapper ersättas med en icke tidsbunden beskattning. Liksom nu skall aktievinsterna beskattas fullt ut såsom vanlig inkomst, om avyttringen sker inom kortare tid än två år efter förvärvet. Avser avyttringen aktier, som innehafts två år eller längre tid, skall 30 % av vinsten inkomstbeskattas. Alternativt gäller i det senare fallet att såsom skattepliktig inkomst får upptagas 10 % av vad som vid försäljningen erhållits netto för de avyttrade aktierna. En annan viktig skillnad i förhållande till de nuvarande reglerna är att skattplikten i princip skall inträda oberoende av förvärvets art och alltså även om aktierna förvärvats genom arv, gåva och andra icke onerösa fång. Undantag från vinstbeskattningen gäller i vissa fall vid avyttring av aktier i fåmansbolag. De nya bestämmelserna skulle, om de antas vid 1966 års vårriksdag, kunna tillämpas första gången vid 1967 års taxering.

I fråga om förslagets utformning i olika delar gäller följande.

Vinstbeskattningens objekt

Föremål för vinstbeskattning enligt de föreslagna reglerna skall i första hand vara aktier, vare sig de är börsnoterade eller ej. Enligt förslaget skall emellertid

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:15:33

vinstbeskattningen omfatta även vissa andra objekt. Hit hör andelar i aktiefonder och liknande. Detsamma gäller fondandelar (delbevis), teckningsrätter och inköpsrätter och liknande till aktier och andelar som nu nämnts. Inom området för vinstbeskattningen faller vidare andelar i ekonomisk förening, vanligt handelsbolag och kommanditbolag samt handlingar, som är att anse som jämförliga med nu nämnda andelsrätter eller med aktier.

Utanför området för den nya vinstbeskattningen faller däremot sådant som obligationer, skuldebrev, förlagsbevis och andra liknande på fordringsrätter grundade handlingar. Värdehandlingar av dessa slag skall alltjämt vara underkastade hittills gällande regler för tidsbegränsad realisationsvinstbeskattning. Om emellertid en fordringsrätt i praktiken fungerar som en omsättningsbar värdehandling och i övrigt är jämförlig med aktier, vilket kan vara fallet med t. ex. participating debentures, skall en sådan fordringsrätt i fråga om vinstbeskattningen behandlas på samma sätt som aktier.

Beskattningsmetoden

Beträffande den beskattningsmetod som skall användas utgår förslaget från att skattepliktig aktievinst liksom hittills skall på vanligt sätt sammanläggas med den skattskyldiges övriga inkomster och påföras så stor statlig och kommunal inkomstskatt, som svarar mot den totala beskattningsbara inkomsten. Därmed har utredningen för sin del avvisat tanken på en från den ordinära inkomstbeskattningen delvis fristående beskattning av aktievinsterna som t. ex. i det amerikanska systemet.

Beskattningsperiodens längd

I fråga om de aktier och andra därmed jämförliga värdehandlingar, som enligt det förut sagda skall vara föremål för den ändrade vinstbeskattningen, föreslår utredningen upphävande av den nuvarande förutsättningen för realisationsvinstbeskattning av lös egendom, nämligen att egendomen vid avyttringen skall ha innehafts kortare tid än fem år. Enligt de föreslagna reglerna skall vinstbeskattning kunna inträda oberoende av innehavstidens längd, d v s även då avyttringen avsett aktier m. m., vilka innehafts fem år eller mera. Dock föreslås, såsom anges i det följande, ett undantag från den i tiden obundna vinstbeskattningen beträffande avyttring av aktier och andelar i fåmansföretag i vissa fall. Med avyttring jämställs liksom enligt nuvarande regler annan överlåtelse mot vederlag, inklusive byte.

Beskattningsgrundande förvärv

I nära sammanhang med förslaget om en av innehavstidens längd oberoende vinstbeskattning står utredningens förslag, att vinstbeskattning skall kunna inträda vid avyttring av aktier m. m. som förvärvas inte blott genom köp, byte eller därmed jämförligt fång utan även då de förvärvats genom arv, testamente, gåva, bodelning eller annat oneröst fång.

I dessa sistnämnda fall skall vid beräkning av innehavstiden så anses som om förvärvet ägt rum genom senast dessförinnan skett oneröst fång. Detta innebär alltså att, om en person sålt aktier som han själv förvärvat genom arv eller gåva, eventuell vinst eller förlust vid försäljning skall beräknas med utgångspunkt från det pris arvlåtaren eller givaren betalat vid sitt förvärv av aktierna. Har

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:15:33

även arvlåtaren eller givaren av sin fångesman förvärvat aktierna i fråga genom arv eller gåva, får man vid ingångsvärdets bestämmande gå tillbaka till senast föregående köp, byte eller därmed jämförliga fång, vare sig detta fång kan härledas till sistnämnda fångesman eller en ännu tidigare fångesman. Detta innebär m. a. o. att i de fall de avyttrade aktierna sålunda förvärvats genom arv, gåva, bodelning eller annat vederlagsfritt förvärv, den som avyttrat aktierna såsom innehavstid för de avyttrade aktierna får räkna inte blott den tid under vilken han själv ägt aktierna utan även den tid under vilken dessa ägts av tidigare fångesman. Detta är av betydelse för beskattningen, eftersom enligt utredningens förslag innehavstidens längd skall vara bestämmande för hur stor del av vinsten som skall beskattas.

Av det sagda följer att det förhållandet att aktier m. m. genom gåva, arv, testamente, bodelning eller liknande övergår till ny ägare i likhet med vad som gäller enligt nuvarande regler inte skall kunna utlösa realisationsvinstbeskattning hos givaren eller hos dödsboet efter arvlåtaren eller testator etc.

Beskattningens höjd

Liksom enligt nu gällande regler skall vinst genom avyttring av aktier som innehafts kortare tid än två år i sin helhet upptas såsom skattepliktig inkomst. Har aktierna innehafts under längre tid, dvs. under två år eller mera, skall endast 30 % av vinsten redovisas såsom inkomst. Denna procentsats motsvarar i normalfallet en faktisk skatteeffekt av 15 à 20 % av hela vinsten.

Med vinst avses i detta sammanhang detsamma som enligt nuvarande regler, dvs. skillnaden mellan, å ena sidan, vad som erhållits för aktierna vid avyttringen och, å andra sidan, alla omkostnader för förvärvet och avyttringen i form av erlagd köpeskilling, inköps- och försäljningsprovision, stämpelkostnader m. m.

Den alternativa schablonmetoden

Med hänsyn till de svårigheter som i många fall kan komma att föreligga för de skattskyldiga att förebringa utredning om anskaffningsvärdet på de avyttrade aktierna — särskilt om den skattskyldige förvärvat aktierna genom arv eller gåva eller om han förvärvat aktierna förutom genom direkta köp även genom utnyttjande av fond- och nyemissioner — har utredningen såsom ett alternativ till den på det faktiska resultatet grundade vinstberäkningen föreslagit en schablonmetod för vinstberäkningen beträffande långtidsvinster, dvs. vinster vid avyttring efter den tvååriga initialperioden. Schablonmetoden innebär att, i stället för 30 % av den på nyss angivna sätt beräknade nettovinsten, såsom skattepliktig realisationsvinst skall räknas 10 % av vad den skattskyldige erhållit för de avyttrade aktierna, dvs. avtalad köpeskilling efter avdrag för omkostnaderna för avyttringen. Den skattskyldige kan själv få välja att få denna schablonmetod för vinstberäkningen tillämpad om han finner den vara till sin fördel. Metoden i fråga skall dessutom tillämpas om den skattskyldige inte kan eller vill visa att den verkliga vinsten är lägre eller att sådan vinst inte alls föreligger.

Realisationsförluster

I fråga om beräkningen av och rätten till avdrag för realisationsförlust föreslår utredningen i princip ingen ändring i för-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:15:33

hållande till vad som gäller enligt nuvarande regler. Förlustberäkningen måste således grunda sig på det verkliga resultatet av avyttringen, dvs. det belopp varmed omkostnaderna för förvärv och avyttring överstigit försäljningspriset. Någon alternativ schablonmetod för förlustberäkningen har inte föreslagits av utredningen. Realisationsförlust får liksom nu inte avräknas mot annan inkomst än realisationsvinst som uppkommit under samma år som förlusten. Det saknar härvid betydelse om den vinst mot vilken förlusten skall avräknas beräknats på grundval av det verkliga resultatet eller enligt schablonmetoden. Beroende på om avyttringen avsett aktier som innehafts mindre än två år eller aktier som innehafts längre tid, får den skattskyldige från realisationsvinst avdraga i det förra fallet hela förlusten och i det senare fallet 30 % av förlusten. Liksom nu får vidare realisationsförlust under ett år inte kvittas mot realisationsvinst ett annat år.

Aktier i fåmansbolag (familjebolag)

Vid utformningen av sitt förslag till nya regler för beskattning av aktievinster — vilka regler utredningen ansett i princip vara tillämpliga på alla slags aktier och därmed jämförliga värdepapper — har utredningen ansett skäl tala för att beakta fåmans- eller familjebolagens speciella problem. Utredningen har härvid framhållit bland annat att, om delägarna i ett dylikt bolag säljer en väsentlig andel av aktierna i bolaget, en dylik försäljning inte utan vidare kan likställas med en försäljning av vanliga börsaktier. Försäljningen kan i stället betraktas som en avyttring, helt eller delvis, av själva företaget såsom sådant. Med hänsyn härtill och i syfte bland annat att tillgodose intresset av strukturrationaliseringar har utredningen föreslagit att avyttring av aktier i fåmansbolag inte skall föranleda beskattning för realisationsvinst i den mån aktierna innehafts minst fem år och avyttringen omfattat minst hälften av samtliga aktier i bolaget, under förutsättning tillika att avyttringen skett på en gång och till en och samma köpare.

Med fåmansbolag avses här liksom i andra skattesammanhang, där uttrycket "fåmansbolag" används, bolag, vari aktierna till huvudsaklig del ägs eller på därmed jämförligt sätt innehas — direkt eller indirekt genom förmedling av juridisk person — av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer. Förslaget uppställer emellertid såsom ytterligare förutsättning för skattefrihet efter fem år att fråga är om aktier i bolag som uteslutande eller så gott som uteslutande bedriver rörelse. Avyttringen får alltså inte avse aktier i sådana fåmansbolag som förvaltar värdepapper eller fastigheter. Skattefrihet för dylika avyttringar skulle nämligen kunna utnyttjas för att indirekt undgå skatt för sådana objekt som omfattas av skatteplikt. Från obetydliga innehav av enstaka aktier kan bortses i detta sammanhang. Vidare bör enligt utredningens uppfattning ett fåmansbolags innehav av organisationsaktier i och för sig inte påverka skattekonsekvenserna av en avyttring av aktierna i bolaget.

Villkoret för skattefrihet efter femårsperioden att avyttringen skall ha omfattat minst hälften av samtliga aktier i bolaget gäller enligt förslaget även om flera delägare tillsammans och samtidigt till samma köpare avyttrar minst hälften av samtliga aktier. Om aktierna i bolaget varit förenade med olika röstvärden, skall för vinstens undantagande från skatteplikt

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:15:33

dessutom gälla att avyttringen omfattat aktier, vilkas sammanlagda röstetal motsvarat minst hälften av röstvärdet för samtliga aktier i bolaget.

Vinst vid avyttring av ifrågavarande slags aktier inom femårsperioden skall beskattas, inte enligt hittills gällande regler utan enligt de av utredningen föreslagna reglerna för vinstbeskattningen. I enlighet därmed skall alltså till beskattning upptagas hela vinsten vid avyttring av aktier, vilka innehafts mindre än två år, och av vinst vid avyttring av aktier innehavda två år men mindre än fem år 30 %. I det senare fallet kan alternativt 10 % av nettoförsäljningspriset upptas till beskattning.

Vad som nu sagts om skattefrihet efter femårstiden vid avyttring av aktier i fåmansbolag skall enligt förslaget under samma förutsättningar äga motsvarande tillämpning även beträffande vinst vid avyttring av andelar i vanliga handelsbolag, kommanditbolag samt ekonomiska föreningar. Frihet från beskattning skall alltså kunna gälla vid avyttring av andelarna i ett handels- eller kommanditbolag eller en ekonomisk förening, som uteslutande eller så gott som uteslutande driver rörelse och vari andelarna till huvudsaklig del ägs — direkt eller genom förmedling av juridisk person — av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer, om avyttring skett på en gång till en och samma köpare och omfattat minst hälften av andelarna i företaget. Skattefrihet skall då föreligga för vinst vid avyttringen av sådana andelar som innehafts minst fem år.

Aktiefonders och investmentbolags aktievinster

Utredningen har inte ansett sig böra föreslå särskilda undantagsbestämmelser beträffande vinster som är hänförliga till aktiefondernas försäljningar av aktier och andra värdepapper. Detta sammanhänger med att aktiefondernas beskattningsförhållanden är föremål för annan utrednings prövning. Beträffande investmentbolagen har utredningen ifrågasatt behovet av ändrade grunder för inkomstbeskattningen av dessa bolag. Då utredningen emellertid inte ansett det ligga inom ramen för sitt uppdrag att föreslå dylika ändrade regler av genomgripande beskaffenhet har utredningen i detta läge inte heller ansett sig böra föreslå att beskattningen av investmentbolagens realisationsvinster skall bestämmas efter andra grunder än för andra bolag. I detta sammanhang har utredningen som sin mening uttalat, att om erfarenheterna skulle visa att den av utredningen intagna ståndpunkten ger ett ur allmän synpunkt otillfredsställande resultat, det kan bli aktuellt att ompröva frågan om beskattning av investmentbolagens realisationsvinster och andra inkomster.

Fusion samt tvångsförsäljning

Utredningen har inte föreslagit någon ändring i nu gällande skattefrihet vid aktiebolags övertagande av tillgångar genom fusion enligt 174 § 1 mom. aktiebolagslagen respektive vid fusion mellan ekonomiska föreningar, mellan sparbanker samt mellan vissa försäkringsbolag. Å andra sidan skall i de nämnda fusionsfallen liksom nu inte heller föreligga rätt till avdrag för realisationsförlust.

Beträffande sådana tvångsförsäljningar som avses i 35 § 4 mom. första stycket kommunalskattelagen innebär förslaget att, då fråga är om avyttring av aktier m. m. som innehafts kortare tid än två år, vinsten — i stället för att enligt den allmänna huvudregeln vara i sin helhet un-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:15:33

derkastad beskattning — skall vara beskattad endast till 30 %. Har aktierna innehafts två år eller mera, skall av vinsten 30 % upptas till beskattning i enlighet med den allmänna regeln för långtidsvinster. I båda fallen kan den alternativa 10-procentsregeln tillämpas.

Särskilda frågor

Utredningen har vid sina överväganden diskuterat vissa frågor, beträffande vilka utredningen dock inte funnit anledning föreslå särskilda bestämmelser.

Sålunda har utredningen övervägt om inte det förhållandet, att skattskyldig i sådana fall då han förvärvat värdepapper genom icke onerösa fång såsom arv och gåva samt därigenom får anses ha övertagit föregående ägares skatteskuld, borde föranleda någon form av kompensation, särskilt i betraktande av att den värdestegring, som de ifrågavarande värdepapperen kan ha undergått, kan sägas vara till en del beskattad genom arvs- och gåvoskatt. Utredningen har emellertid av olika skäl inte ansett sig böra föreslå avdragsrätt för latent skatteskuld i förevarande hänseende.

Inte heller har utredningen funnit anledning föreslå skattefrihet vid reinvestering av aktievinst. Om reinvesteringsfallen undantogs från beskattning, skulle enligt utredningens mening vinstbeskattningens syfte och effektivitet i hög grad kunna äventyras.

Vidare har utredningen ansett sig sakna anledning föreslå att aktievinster skall kunna behandlas enligt reglerna för ackumulerad inkomst.

Då utredningen sett såsom sin huvudsakliga uppgift att framlägga ett förslag till principiell lösning av frågan om vinstbeskattningen utan att alltför mycket ingå på detaljproblem, har utredningen inte ansett det lämpligt att i förevarande sammanhang reglera vissa speciella frågor, som t. ex. de s. k. terminsaffärerna. Enligt utredningens uppfattning kan först sedan tillräckliga erfarenheter vunnits av den aktievinstbeskattning utredningen föreslagit bedömas i vad mån särskilda detaljbestämmelser är erforderliga i detta och andra hänseenden.

Övergången till de nya reglerna

Utredningens utgångspunkt har varit att beslut om en omläggning av aktievinstbeskattningen skall kunna fattas av 1966 års vårriksdag. Det nya systemet skulle i så fall kunna tillämpas första gången vid 1967 års taxering, som avser beskattningsåret (inkomståret) 1966. I princip borde alltså de nya reglerna göras tillämpliga på avyttringar av aktier fr. o. m. den 1 januari 1966. Skattskyldiga, vilkas räkenskapsår utlöper i januari eller februari 1966, taxeras emellertid för hela räkenskapsåret redan år 1966. Enär det är angeläget att samma tidpunkt för det nya systemets tillämpande gäller för alla skattskyldiga, föreslår utredningen att de nya reglerna skall gälla alla aktierealisationer, som äger rum den 1 mars 1966 eller senare.

I fråga om aktier m. m. som avyttrats fr. o. m. den 1 mars 1966 skall enligt förslaget de nya bestämmelserna angående när aktien skall anses förvärvad gälla genomgående (vilket för aktier som förvärvats genom t. ex. arv och gåva innebär att de skall anses förvärvade genom närmast föregående köp, byte eller därmed jämförliga fång). För att i görlig mån undvika retroaktiva verkningar av de nya reglerna föreslås emellertid att, om de aktier som avyttras fr. o. m. den 1 mars 1966, av den

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:15:33

skattskyldige förvärvats genom köp, byte eller därmed jämförligt fång före den 1 mars 1961 eller enligt de nya reglerna skall anses förvärvade av honom genom dylikt fång före sistnämnda dag (t. ex. i de nyss nämnda arvs- och gåvofallen), vinstberäkningen skall ske med utgångspunkt från deklarationsvärdena vid utgången av år 1965. Avdrag får i sådant fall inte ske för kostnader som hänför sig till tid före år 1966. Alternativt får även beträffande dylika äldre aktieinnehav tillämpas den av utredningen föreslagna schablonmetoden för vinstberäkningen — 10 % av vad som erhållits vid avyttringen.

Har aktier, som avyttrats fr. o. m. den 1 mars 1966, förvärvats eller som skall anses förvärvade genom köp, byte eller därmed jämförligt fång den 1 mars 1961 eller senare skall sådana aktier enligt förslaget utan särskilda övergångsbestämmelser följa det nya systemet. Detta gäller alltså även om aktierna förvärvats genom arv eller gåva före den 1 mars 1966.

Deklarations- och kontrollfrågor

För att skattskyldig skall kunna direkt från senast avgivna deklaration få de uppgifter som behövs vid redovisningen av eventuella aktievinster skall deklarationen i fortsättningen kompletteras med ytterligare data. De nya uppgifter som bör lämnas gäller tidpunkten och anskaffningskostnaden för varje nyförvärv av aktier och andra värdepapper. I fråga om aktier m. m. vilka förvärvats genom arv, testamente eller gåva bör uppgifterna avse arvlåtarens, testators respektive givarens anskaffningskostnad och tidpunkten för senaste förvärv genom köp, byte e. d. Vidare bör lämnas uppgifter angående aktier som förvärvats genom utnyttjande av fond- och nyemissioner.

När en avyttring ägt rum och resultatet skall redovisas i närmast följande deklaration, kan den skattskyldige, om han under tidigare år lämnat de uppgifter som behövs, gå tillbaka till sin kopia av den senast avgivna deklarationen och från denna inhämta uppgift om den anskaffningskostnad som skall avdragas från försäljningsintäkten.

Utredningen understryker i detta sammanhang att det uppgiftslämnande varom här talats inte är avsett att vara obligatoriskt. Men det får anses ligga i den skattskyldiges intresse att uppgifterna lämnas. Skulle uppgifter inte ha lämnats om tidpunkten för förvärvet eller om de för värdepapperen gällande ingångsvärdena — vare sig detta berott på att sådana uppgifter inte varit tillgängliga för den skattskyldige eller på att han inte velat lämna dem — får man vid vinstberäkningen falla tillbaka på den alternativa schablonmetoden, vid minst två års innehav.

Taxeringsmyndigheternas prövning av de för realisationsvinstberäkningen avgörande uppgifterna om anskaffningsvärden m. m. behöver enligt utredningen inte ske förrän de blir av verklig betydelse, dvs. vid taxeringen för det år, då värdepapperen i fråga gett upphov till beskattningsbar realisationsvinst eller till avdragsgill realisationsförlust. Bedömningen av uppgifternas riktighet kommer då att ingå som ett led i fastställandet av denna taxering. I den mån de i deklarationen lämnade uppgifterna frångås med ändrad vinst- eller förlustberäkning som följd, kan den skattskyldige, om han inte är nöjd med denna beräkning, i vanlig ordning överklaga taxeringen. Några speciella föreskrifter härom har utredningen därför inte ansett erforderliga.

Enligt utredningen bör det dock inte

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:15:33

vara något som hindrar att den skattskyldiges uppgifter av taxeringsmyndigheterna uppmärksammas på ett tidigare stadium, t. ex. när uppgifterna om anskaffningsvärde m. m. första gången lämnas, och att myndigheterna tar kontakt med den skattskyldige beträffande eventuell korrigering av uppgifterna. Utredningen understryker i detta sammanhang, att någon ändring av dessa uppgifter inte får ske utan att den skattskyldige i vanlig ordning skriftligen underrättas därom. En underrättelse om ändrat ingångsvärde e. d., som tillställs den skattskyldige innan taxeringsfrågan är aktuell, bör emellertid vara försedd med en erinran om att omedelbar besvärsrätt inte föreligger utan att frågan om ingångsvärdet etc. kommer att slutligen prövas först vid taxeringen för eventuell realisationsvinst respektive bestämmande av förlustavdrag.

Utredningen har föreslagit en skärpning av den i 121 § andra stycket taxeringsförordningen föreskrivna straffpåföljden för den som i allmän självdeklaration eller i annan uppgift till ledning för taxering uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnat oriktig uppgift rörande förmögenhet, som skolat upptagas i deklarationen. Straffet är enligt bestämmelsens nuvarande lydelse böter, högst 300 kronor, såvida inte gärningen är belagd med straff i skattestrafflagen eller innefattar ämbetsbrott. Bestämmelsen kan sägas komplettera de särskilda straffbestämmelserna för falskdeklaration och vårdslös deklaration i skattestrafflagen såvitt angår förmögenhet i sådana fall då den oriktiga uppgiften inte varit ägnad att leda till för låg skatt och är motiverad av hänsyn till de svårigheter för taxeringskontrollen som den oriktiga uppgiften kan föranleda när aktierealisationen blivit aktuell. Med hänsyn till den större betydelse denna bestämmelse får i det nya systemet anser utredningen att straffpåföljden bör vara densamma som den i paragrafens första stycke stadgade påföljden, som är dagsböter eller, om vid uppsåtligt brott föreligger synnerligen försvårande omständigheter, fängelse i högst sex månader.

Utredningen har även sökt beräkna det skatteutfall som kan förväntas genom införandet av en aktievinstbeskattning i enlighet med utredningens förslag. Skatteintäkterna har beräknats öka med ca 100 milj. kr per år, därav ca 60 à 80 milj. kr för staten och ca 30 milj. kr för kommunerna. Utredningen understryker att beräkningarna är mycket osäkra och endast ger uttryck för storleksordningen på skatteutfallet vid ett fullt genomfört nytt system. För de första åren efter ikraftträdandet torde det ökade skatteutfallet bli väsentligt mindre.

Det av utredningen framlagda förslaget representerar givetvis inte sista ordet i den nog så intressanta beskattningsfrågan. Förslaget har utsänts på remiss i vanlig ordning — remisstiden utgår den 10 februari 1966 — och vilken utformning beskattningen av aktievinsterna slutligen får är än så länge en öppen fråga. Ändringar i förhållande till förslaget kan tänkas på många olika punkter, t. ex. i fråga om den initialperiod under vilken aktievinst skall vara helt beskattad, den procent av vinsten som därefter skall vara skattepliktig — om man inte föredrar en fix skatt — de beskattningsgrundande förvärven, ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna m. m.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:15:33